

Orsa kommun
orsa.kommun@orsa.se

Rektorn vid Bergetskolan
tord.naktergal@orsa.se

Beslut för grundskola med fritidshem

---

efter tillsyn av Bergetskolan
i Orsa kommun

Tillsyn av Bergetskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Orsa kommun under våren 2012.

Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Bergetskolan besöktes av Skolinspektionen den 23 -24 april 2012.

Helhetsbedömning

Bergetskolan är organiserad i tre arbetslag, förskoleklass och årskurserna 1-3, årskurserna 4-6 samt fritidshemmet. Varje arbetslag förutom fritidshemmet har en arbetslagsledare som tillsammans med rektorn bildar skolans ledningsgrupp. Trots att Skolinspektionen vid tillsynsbesöket ser flera väl planerade och genomförda lektioner med läroplanens och kursplanernas syfte i fokus, så framgår det ändå vid intervjuer och samtal med rektorn och lärare att skolans systematiska kvalitetsarbete gällande bedömning, uppföljning och utvärdering behöver stärkas och utvecklas. Skolinspektionen kan konstatera att brister i lärarnas bedömning kan medföra att alla elever som är i behov av särskilt stöd inte alltid identifieras. Vidare ser inte rektorn till att beslut fattas om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Det förebyggande värdegrundsarbetet behöver förbättras i skolan vilket både rektorn, representanter för elevhälsan, lärare och elever tillstår. Kränkande behandling förekommer elever emellan och det finns vissa brister i studieron vilket även bekräftas i den enkät som Skolinspektionen genomförde under hösten 2011.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på några områden som Orsa kommun måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot bakgrund av detta fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Bergetskolan i Orsa kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Orsa kommun att senast **2012-08-31** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet (Lgr 11, avsnitt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar).
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang (Lgr 11, avsnitt 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer).
- Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11, avsnitt 1 skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer).

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Se till att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad (1 kap. 10 § och 4 kap. 14 § första stycket skollagen, Lgr 11 avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande).
- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem (4 kap.9 § skollagen, Lgr 11 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag. Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar).

Trygghet och studiero

Skolmiljön vid skolan präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolan och fritidshemmet bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att ordningsregler finns, har utarbetats under medverkan av eleverna och följs upp vid skolenheten (5 kap. 5 § skollagen.)
- Se till att det vid skolan och fritidshemmet genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 § skollagen).
- Se till att det för varje skolenhet/verksamhet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, Lgr 11 avsnitt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, rektorns ansvar).
- Se till att rektor fattar beslut om enskild undervisning, särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång enligt författningarnas krav (3 kap. 9 § andra stycket och 11 -12 §§ skollagen).
- Se till att rektor fattar beslut om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap.9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att lärarna regelbundet utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån läroplanens/kursplanernas krav (Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg/Lpo 94 2.7 Mål och riktlinjer, Bedömning och betyg).
- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).

- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte ansvar för skolans och fritidshemmets resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Se till att rektorn tar ansvar för skolans och fritidshemmets resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen (4 kap. 4,5 §§ skollagen, Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektorns ansvar).

Personalkompetens

Personalen vid skolenheten har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att det för undervisningen används personal som har utbildning för de uppgifter de ska utföra (2 kap. 13-15, 17-19 §§ skollagen).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Motivering:

Enligt skollagen och läroplanen ska undervisningen anpassas efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare anger läroplanen att undervisningen i olika ämnesområden ska samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Lärarna ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge eleverna överblick och sammanhang. Vidare anger läroplanen att eleverna ska få pröva olika arbetsätt och arbetsformer.

Av verksamhetsbesök samt intervjuer och samtal med lärare och elever framkommer att undervisningen inte alltid anpassas efter elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Tillsynen visar att eleverna i respektive klass genomför i stort sett samma uppgifter på samma sätt. I intervju med rektor uppges han dock att lärarna är duktiga på att anpassa utifrån de förutsättningar som ges men att skolan bland annat ligger efter vad gäller digitala hjälpmedel och att mycket av undervisningsmaterialet inte är uppdaterat.

I intervjuer och samtal med lärare och elever framkommer att vissa lärare samarbetar när det gäller undervisningen i några ämnen. I vilken omfattning och vilka ämnen detta sker i är dock beroende av intresse och initiativ från lärare. Utgångspunkterna verkar vara intresset och ämneskunskaperna hos lärarna och till stor del saknas ett fokus på elevernas behov, kunskapsutveckling och en tanke om att samordna ämnesområdena för att eleverna ska få möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som helhet. Rektorn bekräftar i intervju att samverkan mellan lärarna och ämnesintegration är ett utvecklingsområde i skolan och han säger även att det arbetet har kommit längre i arbetslaget med lärarna i årskurs 4-6 än i arbetslaget med lärarna i årskurs 1-3. Lärarna berättar i intervju och samtal att de numera har arbetsrum som uppmuntrar dem att arbeta ihop i respektive arbetslag, 1-3 samt 4-6. De bekräftar även att arbetslaget i årskurs 4-6 har kommit längre i det arbetet än arbetslaget i de lägre årskurserna.

I intervju och samtal med lärare och elever framkommer att eleverna under en del lektioner får välja mellan olika arbetssätt. I intervju och samtal med elever framkommer att det dock oftast handlar om val av förutbestämda alternativ och att eleverna till stor del saknar kunskap om metoderna de förväntas välja mellan. Till exempel kan de välja mellan muntliga och skriftliga prov.

Av tillsynen framgår att utbildningen inte är systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser och att bedömningarna utifrån kunskapskraven behöver förbättras. Vidare framgår att lärarna inte alltid ger alla barn och elever den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarna krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 4, 11 § första stycket, 4 kap. 5 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinje, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande**Bedömning:**

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt Skollagen och läroplanen ska utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Vidare anger skollagen och läroplanen att eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem.

Av intervjuer och samtal med lärare framkommer att många lärare använder sig av lokala pedagogiska planeringar när de planerar sin undervisning. Men i arbetet med dessa är eleverna inte delaktiga. Av intervjuer och samtal med lärare och elever framgår att undervisningen i huvudsak planeras av lärarna. Inte heller i något av de dokument som Skolinspektionen tagit del av framgår att eleverna haft ett aktivt inflytande och varit delaktiga i planeringen av undervisningen. I intervjuer och samtal med lärare och elever framkommer att det varierar i vad mån elever ges möjlighet att få inflytande under lektionerna. Det

kan till exempel handla om att de får välja mellan att arbeta i läroboken eller med andra uppgifter i ämnet matematik.

Tillsynen visar att det inte finns något systematiserat sätt att ge eleverna möjlighet till ett aktivt inflytande över undervisningen och sitt eget lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 och 14 §§ skollagen, Lgr 11 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Skolmiljön vid skolan präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolan och fritidshemmet bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering:

Enligt skollagen ska skolmiljön präglas av studiero och rektorer och lärare ska vidta de åtgärder som behövs för att tillförsäkra eleverna studiero. Enligt skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skola. Rektorn beslutar om ordningsregler. Enligt skollagen ska huvudmannen även tillse att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Vidare ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse av vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Planen ska även innehålla en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

I intervjuer med elever och lärare samt med representanter för Elevhälsan framkommer att det brister i studieron i vissa klasser. Detta framgår även av den enkät som Skolinspektionen genomförde under höstterminen 2011. Där uppger både elever, föräldrar och personal att det råder oro på lektionerna i vissa klasser. Enligt rektorn beror detta på många vikarier i en klass samt att skolan har haft problem med att många av grupperna är nya med elever från olika skolor i området och att det har skapat viss oro i grupperna.

I Bergetskolan finns ordningsregler. Dessa regler är dock några år gamla och har inte reviderats under innevarande läsår. Eleverna känner till att det finns ordningsregler i skolan men förlitar sig i första hand på de regler som finns inom varje klass, så kallade "klassrumsregler" som de har varit med om att upprätta

I intervjuer och samtal med elever framkommer att det förekommer kränkningar både i skolan och i det ena av fritidshemmen. Kränkningarna förekommer oftast i form av kränkande tillmälen och könsord. Både rektorn och lärare framhåller att det förebyggande arbetet kring värdegrundsfrågorna måste bli bättre i skolan. Trots förebyggande arbete i form av samtal, rollspel och diskussioner i klasserna behöver skolan enligt rektorn skapa en struktur för det förebyggande arbetet mot kränkande behandling, både i skolan och i fritidshemmet.

Bergetskolan har en Likabehandlingsplan som också utgör en plan mot kränkande behandling. I planen saknas en redogörelse för hur det föregående årets planerade åtgärder genomförts. Det framgår heller inte att planen omfattar alla verksamheter i skolan, exempelvis framgår det inte att fritidshemmets verksamhet är inkluderad i planen. Fritidshemmet är en särskild verksamhet skild från skolans verksamhet och ska antingen finnas med som en verksamhet i planen eller ha en egen plan mot kränkande behandling.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att skolmiljön vid Bergetskolan inte präglas av studiero. Det finns även brister i att ordningsreglerna inte uppfyller författningens krav. Vidare behöver arbetet mot kränkande behandling förbättras liksom planen mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningens krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

5 kap. 3, 5 §§, 6 kap. 6, 7, 8 och 10 §§ 14 kap. 2 och 9 §§ skollagen

Lgr 11 1 skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Enligt skollagen ska elever ha rätt till det stöd som utredningen har visat att de behöver.

I intervju med rektorn, lärare och representanter för Elevhälsan framkommer att eleverna ges stöd i framförallt svenska, matematik, engelska samt i viss mån även i de samhällsorienterade ämnena. Då särskilt stöd kan vara aktuellt beordrar rektorn en utredning. Denna utredning genomförs oftast av lärarna och då med stöd av elevhälsans personal. Trots att en utredning kan visa att en elev är i behov av särskilt stöd ges inte alltid detta. Tillsynen visar att Bergetskolan förutom sin särskilda undervisningsgrupp "Ekorren" även har några andra små undervisningsgrupper. I de grupperna undervisas eleverna av icke behörig personal. Det kan därmed finnas risk för att de eleverna inte får det särskilda stöd som de har rätt till eftersom lärarna inte har den behörighet som krävs. Tillsynen visar även att resurser också ges i form av assistent till eleverna. Elevhälsan i Orsa kommun är organiserad på central nivå och kallas för Navet. Den består av skolläkare, skolpsykolog, skolkurator, specialpedagoger och skolsköterskor.

Inom fritidshemmets verksamhet uppger personalen att då elever får särskilt stöd i form av assistent följer inte alltid detta stöd med till fritidshemmet trots att behoven även finns där.

Enligt skollagen ska åtgärdsprogram utarbetas för elever som ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammen beslutas av rektor eller den som rektor har överlåtit beslutanderätten till.

I samband med tillsynen av Bergetskolan har exempel på åtgärdsprogram granskats. Av åtgärdsprogrammen framgår inte alltid tydligt vilka behov eleven har och hur de ska tillgodoses av skolan. Det anges inte heller alltid hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I skollagen uppges att rektor ska fatta beslut om särskilt stöd ska ges enskilt eller i annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än eleven normalt hör till.

På Bergetskolan finns en särskild undervisningsgrupp kallad "Ekorren". Gruppen omfattas av tre elever och undervisas av en lärare. Det beslut om placering i särskild undervisningsgrupp som Skolinspektionen tagit del av är endast ett

protokoll från en elevvårdskonferens. Protokollet från elevvårdskonferensen som lämnats till Skolinspektionen kan inte anses utgöra ett beslut om placering i särskild undervisningsgrupp, då placeringen inte tydligt framgår av innehållet i protokollet och då protokollet inte är undertecknat av rektor.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att särskilt stöd inte ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Det finns även brister i åtgärdsprogrammen. Vidare fattar inte rektorn beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång på ett sådant sätt som skollagen och allmänna rättsgrundsatser kräver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

3 kap. 8-12 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Läraren ska, enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper. Vidare ska, enligt skollagen, läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Det ska även framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Tillsynen visar, som tidigare nämnts, att lärarnas bedömningar av elevernas resultat mer är en uppskattning i de ämnen där nationella prov saknas än en faktisk bedömning mot kunskapskraven, vilket bekräftas av både rektor och lärare. Rektor uppger dock att bedömning är ett område som ska prioriteras i och med höstterminens start.

Av de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av framgår inte alltid tydligt vilka insatser som behövs av skolan för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Även de skriftliga omdömena är av varierande kvalité och inte alltid tydliga i hur långt eleven har nått i sin kunskapsutveckling.

Sammanfattningsvis framgår att eleven och elevens vårdnadshavare inte förlöpande får information om elevens kunskapsutveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att hjälpa bristerna.

Författning:

3 kap. 4, 13 och 16 §§, 9 kap. 11§, 10 kap. 12, 13 § skollagen

Lgr 11 2.4 Övergripande mål och riktlinjer, Skola och hem, 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektorn tar inte ansvar för skolans och fritidshemmets resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultatet i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

I skollagen och läroplanen beskrivs rektors ansvar för skolans resultat och för att det i skolan bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete. Detta arbete innebär planering, uppföljning och utveckling av utbildningen utifrån de nationella målen. Rektorns ansvar är bland annat att se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att inrikta verksamheten mot kunskapskraven i läroplanen och kursplanerna. Detta systematiska kvalitetsarbete ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och eleverna i skolan. Elevernas vårdnadshavare ska också ges möjlighet att delta. Av Skollagen framgår att kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Vid intervjuer med rektorn och lärare och i skolans dokumentation framkommer att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Rektorn brister i sitt ansvar för att följa upp och utvärdera arbetet med bedömning av elevernas kunskapsutveckling. Detta kan innebära att elevernas kunskapsutveckling bedöms på andra grunder än efter det syfte och de kunskapskrav kursplanerna ställer. Det kan också innebära att elever som är i behov av särskilt stöd inte får detta. Rektorn behöver även ta ett större ansvar för att inhämta kunskaper om och följa upp lärarnas undervisning på ett systematiskt sätt och använda un-

derlagen för att identifiera utvecklingsområden. Personalen på fritidshemmen uppger att de saknar rektorns ledning och styrning i det dagliga arbetet.

Tillsynen visar att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

4 kap. 4, 5 §§ skollagen, Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar

4 kap. 4 § första stycket skollagen

Bedömningsområde: Personalkompetens

Bedömning:

Personalen vid skolenheten har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

I skollagen anges att huvudmannen för undervisningen ska använda lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren eller förskolläraren ska bedriva. För lärare som är anställda före den 1 juli 2011 ska bestämmelserna i 1985 års skollag tillämpas enligt lag om införande av nya skollagen.

I intervju med rektorn och i intervju och samtal med lärare framkommer att det finns lärare och personal som undervisar i ämnen som de inte har någon utbildning i. Det gäller framförallt i några av de små grupper som skolan har men även i svenska som andraspråk. Inte heller har personalen på fritidshemmet som dessutom delvis arbetar i skolan tillräcklig kompetens för de uppgifter de ska bedriva då de inte getts möjligheter till utbildning i den nya läroplanen Lgr 11.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Orsa kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 13-14, 17-19 samt 34 §§ skollagen, 33 § lagen om införande av skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag

Bakgrund

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Enligt nationell statistik från år 2011 finns det variationer i resultat på de nationella ämnesproven i årskurs 3. På ett av delproven i matematik, Skriftliga räknemetoder, uppnår endast 57 procent av eleverna kravnivån, medan resultatet på övriga delprov varierar mellan 67 och 100 procent. Jämfört med riket är resultaten på Bergetskolan dock högre på flertalet delprov i matematik. I svenska varierar resultatet mellan 71 och 95 procent och där ligger hälften av resultaten på delproven i svenska under resultaten i riket och andra hälften strax över genomsnittssiffrorna i riket.

När det gäller elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 får Skolinspektionen under tillsynen ta del av skolans egen statistik för hösten 2011. Den visar att alla elever inte når kunskapskraven i samtliga ämnen förutom i årskurs 1 där alla elever når kravnivån i samtliga ämnen. I årskurs 6 har inga resultat i ämnena redovisats. Vårterminen 2011 redovisade skolan i den verksamhetsredogörelse som rektorn lämnat till Skolinspektionen att 100 procent av eleverna nådde kravnivån i samtliga ämnen förutom i bild, idrott-och hälsa, engelska, svenska och matematik. Vid intervju med rektorn och utvecklingsledaren på skolan framkommer att resultaten inte är redovisade utifrån en korrekt bedömning utifrån mål att uppnå.

Eleverna i årskurs 5 genomförde inte de nationella ämnesproven 2011 eftersom dessa var frivilliga. Således saknas statistik från dessa.

Måluppfyllelse i fritidshemmet

Fritidshemmet i Bergetskolan bedrivs dels i lokaler i skolan, dels i ett angränsande hus. Tillsynen visar att eleverna erbjuds en verksamhet som till vissa delar uppfyller författningarnas krav på en meningsfull fritid och ett komplement till skolan. I lärarintervjuerna framkommer dock att detta sker mer eller mindre medvetet och både rektorn och lärarna uppger att lärarna inte har fått någon utbildning eller kompetensutveckling i den nya läroplanen, Lgr 11. Det finns även brister i uppföljning och utvärdering av fritidshemmets verksamhet och det saknas verksamhets-specifika mål för fritidshemmet i de dokument som Skolinspektionen har läst. För 2011 saknas dokumenterat kvalitetsarbete.

Måluppfyllelse värdegrundsarbetet

Trots ett förebyggande arbete med samtal, diskussioner och rollspel framkommer vid intervjuer och samtal med elever och lärare att det förekommer ett hårt språkbruk i skolan elever emellan där könsord ofta förekommer och att eleverna brister i respekt för vissa av lärarna. Det finns även brister i studieron i vissa undervisningsgrupper. Detta bekräftas av den enkät som Skolinspektionen genomförde hösten 2011 där både elever, föräldrar och personal uppger att det finns brister i studieron.

På fritidshemmen uppger lärare och elever att det överlag råder lugn och ro men att det på det ena av fritidshemmen även kan förekomma hårt språkbruk med könsord.

Beskrivning av Bergetskolan

Bergetskolan ligger i Orsa kommun. Skolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6 samt fritidshem. Till skolan hör även en särskild undervisningsgrupp som kallas för Ekorren. Vid tiden för Skolinspektionens besök fanns totalt 189 elever i skolan, varav 29 stycken i förskoleklass. Totalt 70 elever är inskrivna på fritidshemmet. Skolan är organiserad i tre arbetslag, Förskoleklass och årskurserna 1-3, årskurserna 4-6 samt fritidshem. Varje arbetslag har en arbetslagsledare.

Ledningen för skolan och fritidshemmet utgörs av en rektor som till sin hjälp har en utvecklingsledare på femtio procent.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Anki Näckstam
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).